

Na moeizame jaren loopt de afzet boven verwachting goed

Gave biobloemen dankzij biodiversiteit

Ondanks de arbeidsintensiteit en de lastige afzettekens die er mee gemoeid zijn, houdt Jan Knook biologische bloemen in zijn teeltplan. De oude zeeklei in de Beemster is taai, maar levert ook weer goede kwaliteit. Graag doet hij het wat rustiger aan, maar zonder vaste kracht leunt het bedrijf geheel op zijn schouders. Voor de schuur staan twee auto's te wachten. Het zijn vaste klanten en die krijgen voorrang, laat Jan weten.

TEKST & FOTO'S LEEN JANMAAT

Jan Knook: Naar stabiliserende rol biodiversiteit is veel meer onderzoek nodig

VERKRIJGBAARHEID

Inmiddels zijn biologische bloemen landelijk breed verkrijgbaar. Veel bloemenwinkels verkopen biologische bloemen vanwege de zogenaamde duurzaamheid barometer. Daarnaast zijn biobloemen verkrijgbaar bij pluktuinen, bij bedrijven die direct in de regio producten verkopen en op boerenmarkten.

Als hij klaar is met inladen, is zijn warme eten afgekoeld. Contact met klanten vindt Jan belangrijk, maar ook losse bezoekers krijgen zijn aandacht. Er komt veel volk het erf op, soms alleen om wat bloemen te kopen uit de kraam, maar vaker voor iets anders. Tijdens het eten praten we verder.

Eigenlijk is Jan Knook biodiversiteitboer. Zijn interesse en liefde voor de natuur leidde uiteindelijk tot omschakeling. Alweer twaalf jaar geleden. Zonnebloemen teelde hij al, maar na omschakeling is het bloemenassortiment flink uitgebreid. Inmiddels staan er dertig soorten zomerbloemen. Die zijn samen met akkerbouwgewassen in het teeltplan opgenomen (zie kader). Voor alleen maar akkerbouwgewassen is het bedrijf te klein. De zomerbloemen vormen een noodzakelijke maar ook arbeidsintensieve aanvulling.

Jan vult de extra arbeid in met losse krachten uit de omgeving, veelal schooljeugd die wat wil bijverdienen.

In de zomermaanden staan de bloemen op het bedrijf centraal. Gesneden takken worden gebost, tijdelijk opgeslagen in de koelcel om vervolgens bij vele afnemers terecht te komen. De bloemen worden via meerdere kanalen afgezet. Naast verkoop aan huis, gaan de bloemen naar bloemenwinkels in de buurt, naar de bloemengroothandel en naar de retail. Jumbo, Carrefour en Zann zijn de retailafnemers. In de afzetketen speelt Biobouquet op veiling Naaldwijk een belangrijke rol. Deze boeketterie maakt boeketten van de biobloemen en verpakt die voor verzending.

Na wat moeizame jaren loopt de afzet boven verwachting goed; dat geeft weer vertrouwen in de toekomst, vertelt Jan. Door deze groei is de tijd rijp voor een vaste kracht in ►

BEDRIJFSGEGEVENS

Jan Knook Biologische Bloemen

Arbeid: 2 VAK aangevuld met losse krachten
Areaal: 20 ha akkerbouw
Grondsoort: oude zeeklei
Bemesting: vaste mest van Zijp-Leijnse uit de eilandspolder
Teelten: 2,5 ha pompoen, 3,0 ha sluitkool, 4,0 ha zomertarwe, 3,7 ha pootaardappel, 3,0 ha grasklaver, 3,5 ha zomerbloemen, 0,3 ha braak
Afzet: directe afzet, bloemenwinkels, Biobouquet onder Biofloralabel naar Jumbo, Zann, Carrefour e.a.

www.janknook.nl

het bedrijf, iemand die de akkerbouw- of bloementak zelfstandig kan beheren. Zelf heeft Jan veel interesses waaraan hij aandacht wil besteden. En meer kunnen genieten van de natuur, waarvan hij veel blijkt te weten.

Bestrijdingsmiddelen

Jan's interesse voor functionele biodiversiteit komt voort uit de bloementeelt. "Mijn afnemers verwachten visueel gave bloemen. Zij zijn gangbare bloemen gewend en verwachten dat biologische bloemen daar niet voor onderdoen. Ik vind dat eigenlijk wel terecht. Maar het vraagt wel

veel kennis en vakmanschap om dit op een biologische manier op te lossen. Gangbare collega's grijpen in met bestrijdingsmiddelen, zelf zoek ik naar biologische oplossingen. Soms lukt dat, maar het gaat ook wel eens mis."

Ook dit jaar is de luizenpopulatie in de zonnebloemen uit de hand gelopen. In de eerste twee stroken waren veel natuurlijke bestrijders actief, zij hielden het gewas schoon. Maar na een koude periode waren de natuurlijke vijanden vertrokken en kregen de luizen vrij spel. De koppen van de zonnebloemen werden aangetast en daardoor werden ze lastig te vermarkten. Gelukkig gold dat in mindere mate

ZWEEFLIEGEN EN WANTSEN

Zweefvliegen komen veelvuldig voor op het bedrijf van Jan Knook. De vliegen leven deels van stuifmeel en nectar. Dit voedsel wordt geleverd door de zomerbloemen op het bedrijf, vooral schermbloemigen en asterachtigen zijn favoriet. Volwassen vrouwtjes zoeken planten met bladluizen op om daar eieren te leggen. Vervolgens zuigen de larven bladluizen leeg. Om zweefvliegen te helpen, kan de teler zorgen voor extra bloeiende planten zoals boekweit, alyssum en dille. Duizendblad is ook aantrekkelijk voor gaasvliegen. Maar ook ongewenste gasten komen voor. Tijdens de zoektocht op het bedrijf van Jan Knook vond WUR-onderzoeker Anton van der Linden niet alleen natuurlijke bestrijders in de gewassen, maar ook enkele belagers. In de amaranthus wemelt het van de brandnetelwantsen (*Liocoris tripustulatus*). Die richten zichtbaar schade aan in de naastgelegen pluischrystanten.

Foto Merijn Bos

voor later gezaaide stroken. De natuurlijke vijanden kregen hier weer de overhand. Dit leverde weer mooie en gave zonnebloemen op.

Afwisseling

Dit jaar is Jan begonnen met afwisseling van bloemen: per strook een andere soort. De afwisseling is vergelijkbaar met de strokenteelt die in onderzoek is op proefbedrijf De Broekemahoeve. Zo kunnen bijvoorbeeld zweef- en gaasvliegen profiteren van dille en van daaruit de luizen in zonnebloemen en zomerasters te lijf gaan. Op deze wijze is dille biofunctioneel. Dat dit werkt, is ook de ervaring van zijn voorlichter Henk van den Berg. Hij is soms verbaasd hoe weinig luizen er zijn, terwijl gangbare collega-telers veel meer problemen hebben.

Ook zijn er goede ervaringen met het in de hand houden van een aantal schimmels. Phoma-infecties in sedum kost de gangbare teelt menig hoek bloemen. Ook in mijn biologische hoek sedum zijn aantastingen te vinden, maar het lijkt er nu na zes jaar op dat de aantasting zich stabiliseert. Alsof een antagonist de schimmel onder controle houdt. Iets vergelijkbaars lijkt er met valse meeldauw in zonnebloemen aan de hand te zijn. Ook hier lijkt de biodiversiteit op het bedrijf een stabiliserende rol te spelen. Eigenlijk zou hiernaar veel meer onderzoek moeten worden gedaan, pleit Jan. Ook de gangbare teelt kan hier zijn voordeel mee doen.

men aan de hand te zijn. Ook hier lijkt de biodiversiteit op het bedrijf een stabiliserende rol te spelen. Eigenlijk zou hiernaar veel meer onderzoek moeten worden gedaan, pleit Jan. Ook de gangbare teelt kan hier zijn voordeel mee doen.

Bloeiend bedrijf

Vanwege de functionele biodiversiteit doet het bedrijf mee aan het project Bloeiend bedrijf. Langs de randen van de percelen staan de bloemenmengsels nu in volle bloei. Eigenlijk iets te laat, vindt Jan. Als de strook eerder bloeit,

ontwikkelen zich ook eerder natuurlijke vijanden van de bladluizen. Mogelijk hadden de zonnebloemen dan minder schade opgelopen. De strook langs de weg is ook niet echt functioneel. Beter kan de strook midden over de kavel lopen. Dan kunnen bestrijders meerdere kanten uitvliegen. Dat bloemen en bijbehorende insecten functioneel zijn, daarvan is Jan wel overtuigd. Alleen weten we nog te weinig wat natuurlijke vijanden precies nodig hebben om hun werk goed en op tijd te verrichten. Een bijkomend probleem van de bloemenstroken langs de slootkant is het feit dat ongewenste onkruiden van hieruit oprukken het perceel op. Vooral veenwortel en akker- en melkdistels zijn hardnekkig en lastig mechanisch te bestrijden. Door de stroken midden over de kavel te zaaien, is dit te voorkomen. "Maar het vraagt goede planning om tijdig de stroken klaar te leggen. En dat laatste is niet mijn sterkste kant", verzucht Jan.

Genieten van bloemen en vogels

De natuurmens komt vooral boven zodra vogels ter sprake komen. Jan maakt zich zorgen over de terugloop van sommige vogels op zijn bedrijf in de Beemster, zoals de grutto en gele kwikstaart. De toename van boerenzwaluwen maakt weer iets goed. Maar vooral de verdwenen veldleuwerik met zijn zomerse geluid is een gemis. Jan zou graag willen weten wat hij moet doen om deze vogel weer terug te krijgen. Tenslotte hoeven alle inspanningen niet alleen financieel profijt op te leveren, vindt hij. Ook de aanwezigheid van bloemen en vogels geeft al veel voldoening en vreugde.

Toekomst

Voorlopig boert Jan Knook verder als eenmansbedrijf, maar wat extra handen kan hij wel gebruiken. In de zomer krijgt hij hulp van zijn zoon Douwe, maar hij volgt nog een beroepsopleiding. Eigenlijk is Jan op zoek naar een jonge ambitieuze schoolverlater die toekomst ziet in het bedrijf. Een echte opvolger heeft zich dus nog niet gemeld. Eigenlijk vreemd, want het bedrijf in de Beemster biedt best uitdaging. Zelf voel ik me iets te oud ervoor, wie weet voor later als ik weer jong ben.

Leen Janmaat is werkzaam bij het Louis Bolk Instituut

